

Ud af klasseværelset i Jordan – projekter på arabiskstudiet på Københavns Universitet

Denne artikel vil se nærmere på projektet som arbejdsmetode og dets betydning for sproglig og kulturel læring i forbindelse med studieophold i udlandet. Vi har undersøgt projekter i arabiskstudiet på Københavns Universitet under det obligatoriske studieophold på 4. semester af BA-uddannelsen. Et hovedformål med projektet er, at de studerende skal »ud i byen« og tage kontakt og gennemføre interviews med arabisktalende personer.

Man kunne stille det spørgsmål, om der overhovedet er brug for et projekt, hvor de studerende kommer ud og møder arabiske miljøer, når de befinder sig på fuldtid i en arabisk hovedstad? Det mener vi i høj grad der er. Det højner det læringsmæssige udbytte sprogligt og kulturelt for de studerende, hvis de bliver stimuleret til at engagere sig i planlagte aktiviteter i felten i det land, de opholder sig i, uden for den egentlige undervisning (jf. Cohen & Shively 2007, Pellegrino 1998, Yashima, Zenuk-Nishide & Shimizu 2004). Det strukturerede arbejde med projektet repræsenterer en aktivitetstype, som giver alle studerende adgang til miljøer, de næppe ellers ville have fået så meget indsigt i, og det giver dem nogle gavnlige sproglige udfordringer.

Vores undersøgelse af projektets betydning tager udgangspunkt i processen omkring tilblivelsen og organiseringen af de studeren-

JUNE DAHY

Mag.art. i semitisk filologi

Studielektor i arabisk, TORS (Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier), Københavns Universitet

june@hum.ku.dk

ULLA PRIEN

Cand.phil. i arabisk

Studielektor i arabisk, TORS (Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier), Københavns Universitet

prien@hum.ku.dk

des projekter. Ved hjælp af data fra spørgeskemaer og samtaler med de studerende undersøger vi den rolle, projektet spiller for et udsnit af de studerende på holdet med hensyn til deres sproglige udvikling, deres færdighed i at komme i kontakt med målsprogstalende under deres ophold og deres generelle læringsmæssige udbytte kulturelt og videnskabeligt.

Projektarbejde i Jordan

I foråret 2016 var 19 studerende på studieophold på University of Jordan i Amman. Her skulle de følge 20 timers undervisning om ugen i fagene moderne arabisk litteratur og i kommunikativt arabisk, hvori der indgik et projekt. Der var stor forskel på de studerendes udgangspunkt i forhold til besøg i den arabiske verden. Flere havde i forvejen kontakter, de kunne trække på, enten på grund af personlig baggrund eller kontakter opnået som følge af faglige interesser. Disse netværk viser sig – på tværs af holdet – at være en vigtig ressource for de studerendes projekter. Studieopholdet indebærer derfor ikke alene et dansk-jordansk kulturmøde; kulturmødet er mere komplekst og ser forskelligt ud fra projekt til projekt.

Men hvad er et projekt egentlig i denne sammenhæng? Kort fortalt består projektet af et mindre feltarbejde, hvor de studerende opsøger en eller flere arabisktalende personer med henblik på et interview om et af dem selv udvalgt emne. Herefter følger en fase, hvor de studerende gennemlytter interviewet, såfremt de har en optagelse af det, og bearbejder det som et emne til en fremlæggelse på 20-40 minutter for deres medstuderende og underviseren (Studieordning 2010).

Det er vores erfaring, at projektet som arbejdsmetode står meget uklart for de studerende, inden de går i gang, og der skal derfor instrueres i flere omgange, både med en skriftlig vejledning, der opdeler projektforsløbet i faser, og en eller flere mundtlige sessioner, hvor de studerende kan stille uddybende spørgsmål. Arbejdsmetoden var også ny for de jordanske sprogundervisere. Her var det vigtigt at forklare, at projektets *produkt* er en *mundtlig* formidling for holdet og lærerne og ikke en skriftlig rapport. Centralt var det også at forklare, at opgaven ikke først og fremmest var en individuel opgave, hvor der skulle gives karakter, men en opgave, hvor det var væsentligt, at de studerende skulle gøre resultaterne af deres interview- og bearbejdningsproces forståelige for deres medstuderende, for at den kunne blive godkendt.

De jordanske sprogundervisere var meget tilbageholdende med at acceptere et arbejdskoncept, hvor de studerende arbejdede selv-

stændigt uden at møde op på universitetet i de 10 dage, arbejdet med projektet varede. Det ville betyde, at de studerende i den periode ville være fraværende og kun møde op, hvis de havde brug for undervisernes vejledning. Vi indgik derfor et kompromis, hvor de studerende skulle møde op, selv om de samtidig arbejdede på projektet. De studerende gav efterfølgende udtryk for, at det havde været til gene for deres arbejde, at de skulle møde op på universitetet. Alle gennemførte dog projektet i alle dets faser: kontakt, interview, bearbejdning og præsentation.

For at vi kunne få et billede af udfordringer og læringsudbytte gennem projektarbejdet har de studerende besvaret et spørgeskema, der fokuserer på spørgsmål om projektets proces. Disse data giver et godt indblik i baggrund for de studerendes valg af emne og interviewpersoner og i specifikke problemer i forbindelse med interviewfasen og bearbejdningsfasen.

Beslutning om emne og kontakt

De studerendes valg af projektemner spændte vidt, hvilket også er afspejlet i de i alt fem besvarelser, vi har behandlet:

- Yazidier på flugt¹ (to studerende)
- Arbejdsløshed i Jordan efter afsluttede universitetsstudier (én studerende)
- Grænsedragning i Mellemøsten (én studerende)
- Palæstinensiske flygtninges forhold i Libanon (én studerende)
- Palæstinensisk teater i Jenin i Palæstina (tre studerende)

I alt var der på holdet otte grupper, hvor de fire grupper var »enmandsgrupper«, og de andre fire bestod af 2-3 studerende.

De studerendes motiver for valg af emne og interviewpersoner viser en stor spredning i de modtagne besvarelser. Selv om de studerende, der udførte projektet »Yazidier på flugt«, egentlig havde besluttet at lave projekt om syriske flygtninge i Jordan, blev kontakten til interviewpersonen tilskyndet af, at der i den opgang, hvor de studerende boede under deres ophold, boede mange yazidier. Projektet »Arbejdsløshed i Jordan« var bl.a. inspireret af samtaler med den sprogpartner, den studerende var blevet tildelt af universitetet. Sprogpartneren blev interviewperson, ligesom en fitnessstræner i det fitnesscenter, hvor den studerende trænede under sit ophold, også blev interviewet. På egen hånd havde den studerende også taget kontakt til en parlamentspolitiker.

Projektet »Grænsedragning i Mellemøsten« afveg fra normen for at interviewe personer ansigt til ansigt. Den studerende interviewe-

de nogle få personer mundtligt, mens et større antal blev interviewet skriftligt. Den studerende fik hjælp til kontakt til de fleste interviewpersoner gennem studerende med syrisk og irakisk oprindelse, som befandt sig i Danmark i den periode, hvor resten af holdet var i Jordan. Disse tilbageblevne studerende kunne sende den studerendes projektspørgsmål videre til interviewpersoner i Syrien og Irak, som var den interviewgruppe, den studerende var interesseret i.

Projektet »Palæstinensiske flygtninge i Libanon« kom i stand ved at projektfasen tidsmæssigt faldt sammen med den studerendes ophold hos familie i Libanon. Rejsen til Libanon foregik efter aftale med de jordanske undervisere. Interviewet omfattede interviewpersoner fra den studerendes egen familie og deres venner, og det var under besøget her, at den studerende besluttede sig for at lave projekt om de historiske og juridiske forhold omkring de palæstinensiske flygtningelejre i Libanon. De studerende bag projektet »Palæstinensisk teater i Jenin i Palæstina« vidste på forhånd, at de ville arbejde med Palæstina. Da de havde hørt om Frihedsteatret i Jenin på Vestbredden og via en bekendt havde mulighed for at få endnu en kontakt med en palæstinensisk filmskaber, besluttede de sig for at undersøge forholdet mellem kunst, politik og aktivisme. De tog således kontakt til Frihedsteatret og til filmskaberens og rejste til Palæstina for at udføre deres interview i Jenin og Ramallah.

I tilblivelsen af et projekt skaber de studerende således kontakter både i deres omgivelser på studiestedet og gennem forskellige netværk, både egne og netværk formidlet af medstuderende. Endvidere viser eksemplerne, at tilblivelsen af et projekt er en dynamisk proces, hvor de studerende skaber en mangfoldighed af forskellige typer af kontakter, og hvor der sker en udvikling af projektets kulturelle og videnskabelige indhold.

Interview og bearbejdning

En af udfordringerne i forbindelse med interviewet er spørgsmålet om, hvilket arabisk der skal tales i et interview. Dette spørgsmål er forbundet med den såkaldte diglossi-problematik: en dobbelthed i sprogsituationen, hvor man i skrift og mere formel tale, f.eks. i medier, benytter sig af standardarabisk, mens man i almindelig daglig tale bruger talesprog, oftest beskrevet som »dialekt«. Grundsproget i undervisningen både i København og i Amman er standardarabisk, men inden afrejsen til Jordan har de studerende også modtaget undervisning i dialekt. De studerende lever derfor med denne dobbelthed, hvilket ikke er så nemt at håndtere, når man blot læser på

2. år. I deres besvarelser giver de studerende udtryk for, at det har betydning for dem, om der bliver talt standardarabisk eller dialekt.

Interviewfasen indebar meget forskelligartede oplevelser for de studerende, og besvarelserne viser, at interviewfasen skal ses i nøje sammenhæng med den efterfølgende bearbejdningsfase. Som udgangspunkt blev de studerende opfordret til at optage deres interview. Gruppen, der arbejdede med »Yazidier på flugt«, havde imidlertid ikke mulighed for at optage deres interview, da deres interviewperson ikke ønskede, at det, han sagde, blev optaget. Interview-sessionen blev derfor meget lang, hele fire timer, og meget opmærksomhedskrævende, fordi de studerende var klar over, at de ikke ville få mulighed for at vende tilbage til en optagelse. Den efterfølgende bearbejdningsfase var derfor ikke overvejende sproglig, idet de noter, de studerende havde taget under interviewet, alle var udtryk for noget, de allerede havde forstået. Bearbejdningen var snarere præget af at faktatjekke især datoer og årstal, så de studerende derigennem kunne bringe sammenhæng i interviewpersonens svar på deres spørgsmål.

I projektet »Arbejdsløshed i Jordan«, hvor interviewet var blevet optaget, havde den studerende spurgt de jordanske undervisere til råds om sprogligt uklare passager, især steder hvor der blev talt dialekt. Processen havde været sprogligt givende, og tydeligvis udløste den studerendes interesse for sine interviewpersoners liv »stor snakkesalighed«, som det blev udtrykt. Interviewene gav den studerende indblik i begrebet *Jordanphobia*, et modeudtryk blandt den yngre del af den jordanske befolkning, der udtrykker fornemmelsen af indeklemthed og ønsket om at emigrere. Den studerende havde derudover fået et indblik i et udbredt klientsystem, hvor man i et land som Jordan skal have sine forbindelser i orden, hvis man har ambitioner om at få et godt job.

Projektet »Grænsedragning i Mellemøsten« afviger fra de øvrige ved at interviewspørgsmålene i vidt omfang blev stillet skriftligt. Ingen af interviewpersonerne var jordanere, hvilket vil sige, at det ikke var overladt til tilfældigheden på stedet, hvem der blev interviewet. Ideen om grænsedragning var inspireret af en opgave, den studerende havde skrevet tidligere på studiet, og den skriftlige kontakt til interviewpersonerne gik gennem medstuderende, der opholdt sig i Danmark. Den studerende benyttede sig tilsyneladende udelukkende af de jordanske omgivelser til at søge sproglig vejledning hos underviserne. I sin besvarelse udtrykte den studerende overraskelse over, hvor svært det er at stille de rigtige spørgsmål på den rigtige måde, og som en del af processen oplevede den studerende, at spørgs-

målet om grænsedragning kunne bringe interviewpersonen i en forsvarsposition og fremprovokere negative følelser, der til en vis grad blev projiceret over på denne »vestlige« interviewer. Den studerende beskriver selv sit sproglige udbytte som en god måde at tilegne sig ordforråd inden for et specielt felt.

I projektet »Palæstinensiske flygtninge i Libanon« beskriver den studerende, at han via denne opgave fik udvidet sin horisont, idet interviewet med familiemedlemmerne, der ikke sprogligt voldte problemer, førte til en undersøgelse af historiske og juridiske forhold omkring de palæstinensiske flygtningelejre i Libanon. Hele processen beskriver den studerende som en personlig succes, som tilsyneladende ikke direkte er et resultat af en sproglig udvikling. Det var således ikke et sprogligt motiv, der ansporede denne studerende, men formentlig snarere et ønske om at skabe en forståelse af baggrunden for sin egen personlige historie.

Møderne med to interviewpersoner i projektet »Palæstinensisk teater i Jenin i Palæstina«, hvor de studerende ville undersøge forholdet mellem kunst, politik og aktivisme, indeholdt sproglige overraskelser for de studerende. Teatermanden yndede at udtrykke sig klart og tydeligt på standardarabisk (måske ikke så sært for en skuespiller), hvilket gjorde bearbejdningsprocessen nemmere. Med den anden interviewperson viste det sig at være svært at fastholde interviewet på arabisk, fordi der i løbet af processen blev grundlagt mere venskabelige relationer, hvor der blev brugt engelsk. Alligevel udtrykker den studerende både en sproglig og videnskæssig erkendelse af, at »man ikke altid har forstået så meget som man troede«. Flertrinsprocessen, hvor man bearbejder interviewet, afslører ens egne misforståelser og giver en erkendelse af »at virkeligheden for folk i den palæstinensiske drama-verden ikke fortolkes politisk i kunsten«. Bearbejdningen var en slags totaloplevelse for den studerende, hvor det sproglige og det videnskæssige spillede sammen.

Konklusion

Vores undersøgelse bekræfter og sætter de studerendes egne ord på, at det at arbejde med et interviewbaseret projekt under et udlandsophold åbner muligheder, der ellers ville have krævet en helt speciel indsats fra den enkelte studerendes side. At studieordningen stiller krav om udførelse af et projekt i løbet af kurset, skaber en konkret ramme for, at den studerende selvstændigt eller i samarbejde med medstuderende opsøger interviewpersoner og gennemfører interviews, som efterfølgende bearbejdes. I løbet af denne proces udvides den studerendes ordforråd og sproglige kompetence, og den stude-

rende forøger sin viden og uddyber sit kulturkendskab. Derudover skabes der opmærksomhed på interview- og kommunikationsformens betydning. Disse resultater, der med de studerendes besvarelser er blevet konkretiseret og formuleret, giver grundlag for at videreføre projektet som velegnet arbejdsform under udvekslingsophold. Indsigt i de studerendes arbejdsprocesser giver os viden om, hvordan vi som undervisere kan støtte vores studerende og vores samarbejdspartnere med vejledning i at gennemføre projektet.

Udover de direkte gevinster i forhold til udvikling af sproglig og kulturel kompetence gav projektet de studerende et indtryk af, at opfattelsen af læring på University of Jordan i nogle henseender adskiller sig fra den opfattelse, de har mødt i København. Samtidig oplevede de studerende, at der ved hjælp af kompromiser kunne findes en model, der alligevel fik tingene til at fungere. Således blev projektet også en katalysator for et kulturmøde med undervisnings- og studieformer på studiestedet.

Noter

1. Yazidierne betegnes ofte som et etnoreligiøst trossamfund, der lever i det nordlige Irak, særligt omkring byen Mosul. I deres religiøse lære er der fællestræk med både islam og kristendom, men deres fortolkning af englene har ført til misforståelser og forfølgelse og forsøg på at udrydde

dem flere gange i historien. Sidst har Islamisk Stat efter overtagelsen af Mosul forfulgt, mishandlet og dræbt mange yazidier, hvilket har drevet mange af dem på flugt. Det var nogle af disse flygtninge, vore studerende mødte i Jordan.

Litteratur

- Cohen, A. & Shively R.L. (2007). »Acquisition of requests and apologies in Spanish and French: Impact of study abroad and strategy – building intervention«. *The Modern Language Journal*, 91, 189-212.
- Pellegrino, V.A. (1998). »Student perspectives on language learning in a study abroad context«. *The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 4(2), 91-120.
- Studieordning 2010 for BA i Mellemøstens sprog og samfund, faget kommunikativt arabisk 2, s. 68. hum.ku.dk/uddannelser/aktuelle_studieordninger/arabisk/mellemoestens_sprog_og_samfund_ba_2010.pdf.
- Yashima, T., Zenuk-Nishide, L. & Shimizu, K. (2004). »The influence of attitudes and affect on willingness to communicate and second language communication«. *Language Learning*, 54 (1), 119-152.